

יפרוק המדבר - צמח מתוחכם עם פירות מרהיבים

מידע בוטני

שם מדעי: יפרוק המדבר (*Anabasis articulata*)
משפחה: סלקיים (Chenopodiaceae)

לא פעם אנו עומדים פעורי פה מול היכולת של הצמחים והתחכום שלהם.

כזה הוא יפרוק המדבר. ביום קיץ חם הוא כלל לא היה מושך את תשומת לבנו, אבל לא כך הדבר כאשר הוא מתכסה פירות וצובע את הנוף המדברי בוורוד מרשים.

יפרוק המדבר הוא בן שיח מדברי בגובה של כ-60 ס"מ, אשר נפוץ בנגב, בערבה, במדבר יהודה ובאזורים נוספים בדרום ארץ.

בסיסו המעוצה וענפיו המעובים, הפרוקים לפרקים קצרים, סבוכים ומפותלים, הם החלקים המטמיעים בצמח. צבעם ירוק-אפור, ותקופת הצמיחה שלהם היא באביב. בין הענפים הירוקים מצויים גם ענפים רבים חומים ויבשים שסיימו את חייהם. במקום שבו מתחברים

שני פרקים, יש קשקש זעיר שהוא שריד של עלה. את פעולת ההטמעה מבצעים הענפים הירוקים.

הצמח אינו מפונק, והוא גדל על קרקעות לא אחידות וגם על סלעי גיר. בחול מערכת השורשים שלו עמוקה, ובקרקע הלס היא שטחית. הוא מסתפק בכמות מועטה של מים, אך יותר מזה הוא בעל יכולת מרשימה לשמור בצורה מתוחכמת על משק המים שבגופו.

ענפיו העבים אוגרים מים. בתקופת היובש עולה ריכוז המלחים בגוף הצמח, מה שעלול להמית את הצמח. אולם המים שנאגרו קודם לכן בענפים מוהלים את המלחים, ובכך נמנע נזק.

עונת הפריחה חלה בסוף הקיץ, בחודשים אוקטובר-נובמבר. הפרחים דו-מיניים, קטנים, בעלי צבע צהוב שאינו מרשים.

המונעת התנדפות מים. לצמח אין עלים מנדפי מים כמו לצמחים רבים מוכרים, הם התפתחו אצלו לקשקשים זעירים היושבים בכל מפרק.

אך עיקר תחכמו הוא במנגנון פיזיולוגי ייחודי של הטמעה (צמחי C4), שבו הצמח חוסך מים. לביצוע המשימה הזאת משמשות הפיוניות, תאים מיוחדים הממוקמים בענפים שדרכם חודר פחמן דו-חמצני עם האוויר וגם מאפשרים למים להתנדף מהצמח החוצה. בניגוד לצמחים הבזבזניים במים, ביפרוק הפיוניות סגורות ביום בשעה שקרינת השמש חזקה וההתנדפות רבה. הן פתוחות בלילה, ואז מנדפות פחות מים.

עונת הפריחה חלה בסוף הקיץ, בחודשים אוקטובר-נובמבר. הפרחים דו-מיניים, קטנים, בעלי צבע צהוב שאינו מרשים.

יפרוק במשטחי קרקע לס.

1. לצמחים רבים כנפיות פרי חיזורות. 2. ענפים פרוקים ופירות צבעוניים.

הצמח נפוץ בדרום הארץ. הוא משמש את הבדווים בחיי היומיום כחומר בערה ומספוא, וניתן להשתמש בו במקום סבון. אך תועלתו באה לביטוי בעיקר בסגולותיו הרפואיות. הוא ידוע כחומר משתן, כתרופה לנגעים בעור וכתרופה להפרעות בנשימה.

מרכז מתפתח הפרי, שהוא שקיק קרומו המכיל זרע אחד. גם השקיק צבעוני, והוא נראה כמו מרכזו של פרח. בעת הסרת השקיק הקרומו מתגלה עובר. העובר מפותל כסליל, והוא מכיל שני פסיגים מוארכים ושוורשון קצר בצבע אדמדם.

העטיף בן חמישה עלים מלווה בשתי חפיות. יש לו חמישה אבקנים. לאחר ההאבקה, בעת הבשלת הפרי מתפתחות מעין חמש כנפיים קרומיות צהבהבות חיזורות או ורודות-אדמדמות. הכנפיות פרוסות בדומה לעלי כותרת של פרח. לכל צמח יש כנפיות ייחודיות לו בצבע.

נצא אל מרחבים ריקים ופראיים, הרחק מן ההמון הסוער, אל נמיביה - ארץ מדבר ענקית ויפהפייה. אל דיונות ענק בגווניו של כתום, הרי גרינט סגולים, אין-ספור יענים בשדות העשב הצהוב, דובי ים החיים בחופי המדבר ופילי מדבר פראיים. הקוקולנד - ארצם של אנשי שבט האווה הימבה אדומי העור ואנשי שבט ההררו. שמורת הטבע אטושה - ביתן של שפע חיות הבר: עדרי דלגנים, זברות, פילים וטורפים. נמיביה היא תערובת אנושית של שחור ולבן, של ערים מודרניות ומרחבי אין סוף בתוליים, פראיים, מן האחרונים שנותרו בתבל. ארץ של סוונות ירוקות עם עדרי ראמים אפריקניים אדומות מטרפות, אפריקה במיטבה ויותר מזה. המסע יכלול רכיבת שטח אתגרית באזורים קשים לנהיגה, ובמהלכו נפגוש את בני שבט ההימבה המסתורי. את המסלול נעבור בנהיגה עצמית ברכיבי שטח, המאובזרים בציוד ביטחון קמפינג ואוהלים. הלינה תתבצע על פי רוב בתנאי שטח באזורים פראיים ומבודדים.

מסע הרפתקה בקוקולנד

18 יום ברכיבת שטח אתגרית
במרחבי הפרא של נמיביה
יציאה: 5-23.7.2010, 7-25.6.2010
9-27.8.2010, 13.9-1.10.2010

לפרטים: 050-4651046, אהרון מייל: ab56@zahav.net.il

